

Real or Apparent Morphologic Tendencies? Observations and Clarifying Hypotheses Regarding the Concurrence Between the Indicative and the Subjunctive in the Contemporary Romanian Language

The aim of this paper is to discuss a very recent trend in morphology as regards colloquial and popular contemporary Romanian: the development of a (third person singular and plural) subjunctive-indicative homonymy. The author identifies two different aspects of this phenomenon and suggests several hypotheses concerning their origin.

Key words: morphologic analogy, verb, homonymy, indicative, subjunctive, category of the person

1. In a recent article, Rodica Zafiu (ZAFIU) identifies a surprising particularity of Romanian „oral-written” texts which is the use of present indicative, third person, in combination with the conjunction of the subjunctive (*să* „to”). The linguist admits that it is possible for the phenomenon to be explained through analogy, that is by the expansion of the homonymy expressed in the first and second persons in indicative and subjunctive (*că vin/să vin*, *că viu/să viu*) and in the third person (*că vine/*să vine*), this transition being sustained also by the existence of a unique form of indicative – subjunctive in a few verbs, for phonetic reasons (*că apropie/să apropie*).

This particularity does not concern native speakers and targets only foreign Romain speakers and it can also be found in imitations of said foreign speakers.

The structure, be it already a cliché, in which the phenomenon is most obvious is (el/ea, ei/ele) *nu știe să vorbește (românește)*. We discard the construction in the first person (*eu este mândru [sic !] că știe să vorbește românește și că este [sic !] din România* [5]) and the second person (*Tu nu prea știe să vorbește românește !* [32]) since we consider these too be an intentional and rather unfortunate expansion of the phenomenon in question. The frequent occurrence of the construction recently is interpreted as a „distinctive signal” of the sociolect of foreign Romanian speakers, the „aberrant” subjunctive being a means of ironising the way gipsies speak. It is not out of the question that the phenomenon „represents an actual tendency – not necessarily of the way gipsies speak, but of that of the uncultivated popular Romanian language (of the urban areas)”.

2. This article intends to examine in depth the phenomenon in question, to show its possible nuances and to propose some plausible hypotheses regarding its cause/origin.

2. 1. With some exceptions (*o să găsește o „bălărie”* [22; 21]; *Cât de multe urechi necesare îi sunt ca să audă al drumurilor vânt ?/Câți mai au de murit ca să află în sfârșit că oamenii prea mulți au murit* [25]; *Jackson se îndrăgostește de o femeie de pe altă planetă a cărei populații a suferit de o amnezie în masă, înainte să află ce [sic !] aceasta este*

distrugătoarea de lumi [34]; *să își asume un rol de „interfață” și să adună protestele celorlalte ONG și/sau ale persoanelor nemulțumite, să dea cu ele în cap la minister* [sic !] [20]; *vreau o mamă care să vine să mă ajute* [8]; *Pe mulți îi aud: Să vine altu’* [10]; *dacă ar zice toată lumea ca tine ? „să vine alții mai întâi“ !* [14]), the subjunctive – conjunctive homonymy appears predominately in the succession of two verbs, the most frequent regent verbs being (we ignore the possibility of interpreting some biverbal structures as composed-predicates because this syntactic aspect is irrelevant in the respect to the issues discussed):

(1) *a ști „to know” (Nici nu știe să vorbește românește !* [24]; *eu sunt de-aia care știe să vorbește românește [...], deși se pare că româna e pe cale de dispariție* [12]; *cine e tipul de la design-kulture care nu știe să vorbește ?* [35]; *e* [sic !] *atâția care nu știe să vorbește românește* [26]; *ăștia nu știe să vorbește* [10; 28]; *după ce că nu știe să vorbește românește, și-a mai stricat și cunoștințele despre lb.* [4]; *știe să vorbește românește* [14]; *nici unul nu știe să vorbește* [10]; *moldovenii nu știe să vorbește românește* [3]; *femeile face regula* [sic !]. *Femeia o aburește în special când nici nu știe să vorbește bine românește* [33]; *băieții care nu prea știe să vorbește* [29]; *ce dacă nu știe să vorbește românește* [16]),

(2) *a putea „can” (mai termină cu miștourile p’aici că așa poate să vorbește oricine românește* [3]; *Și lu’ care* [sic !] *nu poate să vorbește prea bine pe forum și nu poate să înțelege tot ce se zice aici și propoziția pe care o citește i se pare că e scrisă* [2]; *nu pot să află numele noastre ?* [14]; *de veniți* [sic !] *poate să vine oricine* [36]; *Dacă poate să vine o echipă ca ASM sau Porto FC până în finală, de ce nu poate o echipa super talentate* [sic !] *ca Ajax să vine pân’ acolo* [28]; *poate sâmbătă vrei să vi* [sic !] *cu mine și Mihai (dacă poate să vine, a zis că nu promite) sâmbătă* [30]; *vei putea locui acolo sau să* [sic !] *poate să vine cine vrea acolo* [23]; *Dar ce mai am văzut* [sic !] *la televizor e că Koeman a stat cu Chivu la telefon la care Christi ii* [sic !] *-a zis că-i este greu în Italia, că este o lume dură, unde cu greu se poate obișnui... Știe că la Ajax numai* [sic !] *poate să se întoarcă din motive financiare, dar îi este dor de Amsterdam și mai ales echipa Ajax... Eh, cred va-ți dat seama de ce o iubesc așa de mult pe* [sic !] *această echipă și acest orași* [sic !] *ca și Chivu... Este clar, aici ai un popor relaxat* [sic !]. *Daca faci o greșală fanii te ajut* [sic !] *să te refaci, presa nu te face negru și echipele sunt ca o familie... De aceea încă îmi pare rău de tot că a plecat de la Ajax, cu el și cu... (ambii vreau să se întorc* [sic !]...) [28]; *poa’ să vine și fetele ?* [27]) and

(3) *a trebui „to have to” (E clar că și hacheru’ și killăru’ scapă mai ieftin, că trebuie să mănâncă și gura lu’ procurorului și judecătorului* [sic !] *ceva, nu ?* [14]; *Și gura lor trebuie să mănâncă* [14]; *o să mai țin și dieta ta în zilele în care trebuie să mănâncă* [6]; *trebuie să mănâncă și stomacul lor, nu ?* [9]; *Trebuie să vine în Bistrița să demonstreze capabilitatea cu modele lui* [15]; *Pentru tine a trimis un tricou cu BSA pe spate prin poștă [...] așteptă liniștit, trebuie să vine cam pe la paștele cailor* [4]; *Adică trebuia să vine pe 20 aug.* [8]; *când merg la asigurări trebe* [sic !] *să vine proprietarul* [sic !] *că pe el îi asigurarea* [13]).

Theoretically though, any other verb can be in the same situation (*Ce-ai bre cu oamenii, lasă-i și pe ei să trăiește, ce dacă nu știe să vorbește românește* [16]; *Nu va fi bine să află toată țara că deja la prima ora bei* [17]; *Pagină dedicată celor ce doresc să află mai multe din Cuvântul lui Dumnezeu* [1]; *o să las oricum posturile pentru alții care vor să vine pe aici* [31]; *mai rămâne să vine Dănciulescu* [11]; *Lăsaseră idioții la mișto vreo 5-6 sticle de bere în rând pe mijlocul șoselei și probabil stăteau în pădure și așteptau să vine fraierul să le ia* [7]; *Ar fi bine să vine odată și odată* [19]; *aș prefera să vine la Națională* [28]; *care vrea să*

vine cu mine să am și eu tovarăși de tren, dau o bere [18]; *M-am gândit să vine* ofertele și după aceea văd [14]; foarte mulți *speram* că nu o să *vine* [36]). The possibility of selecting other regent verbs is also signalled by Rodica Zafiu (*ați uitat să vorbește românește, învață* și tu să vorbește românește).

2. 2. If we try to organize the corpus composed of the phrases gathered from the Internet (the original orthography and punctuation have been replaced with the officially-standardized ones, but, most morphologic derailments and some orthographic mistakes – the most outrageous – were kept and signalled using [sic !]), we can establish the following typology:

(1) phrases which recreate the flawed speech of foreign Romanian speakers or that of Romanians whose mother tongue was degraded as an effect of a lengthy stay in a foreign linguistic environment (*Pagină dedicată celor ce doresc să află mai multe din Cuvântul lui Dumnezeu* [1]).

(2) phrases which mock the quality of the language belonging to this category of speakers, the confusion between the indicative and the subjunctive acting as a conventional identity mark.

(3) phrases which recreate the flawed speech of gypsies.

(4) phrases which are not included in the above mentioned types.

2. 3. In order to discuss the above mentioned phenomenon it is necessary to remember the following facts:

(1) As is well known, the modal system of most languages knows, in different degrees, certain ambiguities and synonymities (DSL: 127), the synonymy between the conjunctive, the infinitive and the supine being specific of the Romanian language (*Mă pregăteam să plec/a pleca/de plecat*). One of the morphologic characteristics of the Romanian language consisting of the semantic substitution, in specific contexts, of the infinitive with the subjunctive represents a particularity of Balkanic origin.

Observation₁. An exception is, in the literary Romanian language, the construction of the verb *a putea*, which admits the infinitive as well. The phenomenon has, in the current literary Romanian language, a tendency to return to a previous situation, under the influence of the neologic models of construction with the infinitive (*apt a...*), in the present state of the language this concurrence being solved, usually, in the advantage of the infinitive (AVRAM: 207; for details, see p. 209).

The procedure – an innovation from the neo-Greek – is known also by the Bulgarian language, by the Macedonian one as well as by the Albanian language (ROSETTI: 316).

(2) As as in most Romanic languages, in Romanian also the present form of the subjunctive tends to be confused with the present form of the indicative, which have been differentiated even since the common Romanian language, in all verb classes, by the inflexion of the third person both plural and singular. In the present state of the Romanian language, where the present subjunctive is concerned, the verb form is homonymous with the present indicative form in the first person both singular and plural, the second person both singular and plural, while in the third person both singular and plural, homonymous between them, the verbs in the indicative ending in *-e* in the third person singular form the subjunctive in *-ă* (*vorbește – să vorbească*), and those ending in *-ă* in the indicative form the subjunctive in *-e* (*cântă – să cânte*). There are even some verbs (fewer) which retain (for phonetic reasons) the same form in the subjunctive, in the third person: those present third person singular forms ending in *-ie* (*știe – să știe*), verbs like *a ploua*, *a oua*, irregular verbs (*a lua*). The evolution stopped at this stage in Dacoromanian, but was taken to the end (that is

affecting also the third person) in Meglenoromanian and Istroromanian (CARAGIU-MARIOȚEANU: 268-269; ELR: 127).

The redundant construction of the subjunctive – both synthetic (with the aid of inflexions) and analytical (with the aid of the discontinuous morpheme – the conjunction *să*, specialized as a flexional mark) has facilitated the confusion between the two paradigms.

2. 4. The most handy solutions that foreign Romanian speakers have to solve this problem are: **(1)** the use of the second verb in the infinitive – following the structures of their mother tongue, or **(2)** the use of the present indicative, a verbal form which is quickest and surest to learn in a foreign language.

The imitation of the unsure speech of these foreign speakers by the natives, with ironic or comical overtones can only make use of the substitution of the subjunctive with the indicative, the Romanian language accepting the infinitive in the subjunctive's stead (with more or less pertinent diastratical, diatopical and diaphasical variations).

2. 5. In the gipsyish language however, the latter possibility is not accepted, because this language (regardless of its sub-dialect) is aware only of the infinitive (SARĂU 1992: 11, SARĂU 2002: 84). In the absence of the infinitive, either the third person singular of the present indicative, the as in other languages – for example in Bulgarian (*cf.* SARĂU 1992), either the second person singular of the subjunctive present preceded by *te* particle (it would be correct to say: the indicative form preceded by *te* – a mark of the subjunctive!) are indicated as the standard (CHERATA 2001: 96, 97-98). The last solution allows the clasification of the verbs in five flexional classes, following the model of the languages which have an infinitive form.

Thus, in the verb + verb sequence, the second term must express subjunctive necessity.

But in the „vlahic” dialect (see **Observation₂**), spoken by the vast majority of the gipsies, including the „caldarari” (see **Observation₃**), regarding the verbs (very many and belonging to the basic lexis) ending in *-áw* the paradigm of the present indicative, in all three persons, is identical with that of the subjunctive (CHERATA 1994: 121, 122, 123, 131; CHERATA 2001: 114; SARĂU 2002: 62-63, 66), the differentiation being made exclusively with the aid of the conjunction *te* „to”. Moreover, the presence of the conjunction can have an optional character (CHERATA 2001: 114). We illustrate this idea below, in the form of a table – **Table₁**, the conjugation (see **Observation₄**) of two of the most important verbs belonging to this category – *keráw* „to do” and *phenáv* „to talk, to speak”.

Observation₂. We still use the syntagm *dialect vlah* even though today this terminology is out of date (see the observtions regarding this aspect in SARĂU 2002: 9), since the first term of the construction, compared to *grai*, is capable of derivation (thus from purely because of reasons related to style) and the second term is in accordance with the informal level of our demonstration. Disregarding the fact that recent research has disabled this concept (*dialect vlah/dialect non-vlah*), we make the specification that the terminologic syntagm itself *dialect vlah + de varietate românească + al limbii (r)romani* holds two logical contradictions (pointed out by Lucian Cherata).

Observation₃. The idiom was adopted as a model-unit in Prague in 2002 (CHERATA 2001: 7-8).

Observation₄. The characters marked with bold indicate the inflexions. We have adopted the graphic writing suggested by Gh. Sarău (SARĂU 1992, SARĂU 2002).

It would have been ideal to be able to follow the modal configuration of all the gipsyish dialectal variations spoken all over Romania, but, for now, our information in this

regard is partial. The fact that in other gipsyish idioms the opposition between the indicative and the subjunctive is though clearly marked, does not change the situation a great deal, because these idioms are in minority when related to the one included in the „vlahic” variety – cf. the paradigm of the verb *keráw* „to do” in the indicative and in the subjunctive in the speech of the „spoitori” (see **Observation₅**) – **Table₂** (SARĂU 2002: 91-92, 95).

Observation₅. The speech, widely used especially in the urban communities located along the Danube, is spoken by groups which came from Turkey and still keep many Turkish linguistic particularities.

As a result, the construction from the speech of the bilingual gipsies such as (el/ea, ei/ele) *nu știe să vorbește* represents a structural translation loan (morphological, but syntactically conditioned) according to the patten of the gipsyish language.

Thus, the future indicative, in the „vlahic” dialect (including the speech of „caldarari”), is formed by adding the *-a* inflexion to the forms of the present indicative: (me) *keráw*; *phenáv* > (me) *keráwa*; *phenáva*, in the first person, (tu) *kerés*; *phenés* > (tu) *kerésa*; *phenésa*, in the second person singular and so and so forth; the conditional is obtained by adding the *-as* inflexion to the indicative present forms, the inflexions being identical to those of the imperfect indicative: (me) *keráw*; *phenáv* > *te keráwas*; *phenávas*, in the first person singular, (tu) *kerés*; *phenés* > (tu) *te kerésas*; *phenésas*, in the second person singular and so on and so forth (CHERATA 1994: 129-130, 132; CHERATA 2001: 111-112; 115; SARĂU 1992: 66, 66-67).

At the same time, the frequent use of this morphological „derailment” by the native Romanian speakers as a means to individualise the altered speech of the gipsies finds its explanation in the loss of the evocative capacity which, until not long ago, the lexical elements specific of the sociolect of this community had. The phenomenon took place in the last decade following the strong „democratisation” and oralisation of the discourse at the most different levels, leading to even the loosening off the differences between them and being strongly sustained by the mass-media. The lexems attributed traditionally and conventionally to the gipsyish vocabulary (cf. : *barosan*, *bășcăli/bășcălie*, *benga*, *biștari*, *bonghi/bonghit*, *bulan*, *canci*, *carici*, *dili/diliu*, *gagică*, *gagiu/gagică*, *acana/hacana*, *haleală*, *hali*, *lovele*, *mandea*, *manghli/manghlitor*, *mișto*, *muie*, *nasol*, *paradi/paradit*, *pirandă*, *prădui/prăduitor*, *șucar*, *șucăreală*, *șucări* and others), after a lengthy stage in the argotic register of the Romanian language, have lost much (sometimes all) of their capacity to suggest the language of origin or the sociolect which borrowed them. In this context, the use of a morphological particularity instead of the respective lexical units (or the association of these) becomes a procedure of linguistic marking which is extremely efficient in suggesting the identity of a sociolect. The massive invasion of the construction in the Romanian language happened thanks to the strong mediatization of the the speech of the locals belonging to this ethnic group (see **Observation₆**) and thanks to its frequent imitation, both in written and spoken press.

Observation₆. Their number does not know, in reality, significant changes (1.8% of the total population, which represents the second ethnic minority of Romania, according to the information offered by the 1992 public statistic – *apud BURTEA et alii*: 59). The differences in quantity which have generated many polemics in later years, are due mainly to the difference between the measure in which the subjects in question identify themselves as gipsies and the way they are identified by others in their community. We do not, however, at present, have statistics regarding the number of speakers of gipsyish dialects (meaning those

who were not assimilated by the Romanian community or, fewer in number, those who weren't assimilated by the Hungarian one, etc.). One thing though is certain: their number must be considerably smaller than the one of the (self)proclaimed gypsies.

2. 6. The phrases attributed to some speakers who have nothing in common with the categories in question (meaning the foreign Romanian speakers, the bilingual gypsies and the Romanians which ironise the representatives of the first two categories) and those which don't necessarily refer to the degree of linguistics performance are left out (*Cât de multe urechi necesare îi sunt ca să audă al drumurilor vânt ?/Câți mai au de murit ca să aflu în sfârșit că oameni prea mulți au murit* [25]; *Jackson se îndrăgostește de o femeie de pe altă planetă a* [sic !] *cărei populații a* [sic !] *suferit de o amnezie în masă, înainte să aflu ce* [sic !] *aceasta este distrugătoarea de lumi* [34]; *să își asume un rol de „interfață” și să adună protestele celorlalte ONG si/sau ale persoanelor nemulțumite, să dea cu ele în cap la minister* [sic !] [20]; *vreau o mamă care să vine să mă ajute* [8]; *nu pot să aflu numele noastre ?* [14]; *de veniți* [sic !] *poate să vine oricine* [36]; *Dacă poate să vine o echipă ca ASM sau Porto FC până în finală, de ce nu poate o echipa super talentate* [sic !] *ca Ajax să vine pân' acolo* [28]; *poate sâmbătă vrei să vi* [sic !] *cu mine și Mihai (dacă poate să vine, a zis că nu promite) sâmbătă* [30]; *vei putea locui acolo sau să poate să vine cine vrea acolo* [23]; *Dar ce mai am văzut* [sic !] *la televizor e că Koeman a stat cu Chivu la telefon la care Christi îi* [sic !] *-a zis că-i este greu în Italia, că este o lume dură, unde cu greu se poate obișnui...* *Știe că la Ajax numai poate să se întoarcă din motive financiare, dar îi este dor de Amsterdam și mai ales echipa Ajax... Eh, cred va-ți dat seama de ce o iubesc așa de mult pe* [sic !] *această echipă și acest orași* [sic !] *ca și Chivu... Este clar, aici ai un popor relaxad* [sic !]. *Dacă faci o greșeală fanii te ajut* [sic !] *să te refaci, presa nu te face negru și echipele sunt ca o familie... De aceea încă îmi pare rău de tot că a plecat de la Ajax, cu el și cu...* (ambii *vreau să se întorc* [sic !]) [28]; *Trebuie să vine în* [sic !] *Bistrița să demonstreze capacitatea cu modele lui* [15]; *Nu va fi bine să aflu toată țara că deja la prima ora bei* [17]; *Ar fi bine să vine odată și odată* [19]; *aș prefera să vine la Națională* [28]; *M-am gândit să vine ofertele și după aceea văd* [14]; *foarte mulți speram că nu o să vine* [36]). Even eliminating the phrases in which it is obvious that the indicative follows after the conjunction *să* with ludic, self-ironical intentions (referring directly to the way that foreign speakers or gypsies speak) or which gathers other exceptions from the standard (especially orthographic and morphologic ones), their number is still surprisingly high.

The explanation which seems most acceptable, at present, is the one claiming that, in certain educationally disfavoured and culturally marginalised social layers, the tendency to eliminate the formal opposition between the indicative and the subjunctive, by taking up and following through with an older evolutive procedure is manifested. This has very general internal causes, namely the wish to make as small an effort as possible while communicating (under the aspect of transmitting information, one single mark – *să* – proves sufficient). External causes cannot be taken into account, such as the imitation of the model (intentionally or unconsciously) which might be represented by the specific speech of foreign inhabitants of an area, since the above mentioned speech is always present in unfavourable contexts, deprived of social and cultural prestige.

Table₁

PERS.	PRESENT INDICATIVE	PRESENT SUBJUNCTIVE
	SINGULAR	SINGULAR
I	(me) <i>keráw; phenáw</i>	(me) (<i>te</i>) <i>keráw; phenáw</i>
II	(tu) <i>kerés; phenés</i>	(tu) (<i>te</i>) <i>kerés; phenés</i>
III	(wow, woj) <i>kerél; phenél</i>	(wow, woj) (<i>te</i>) <i>kerél; phenél</i>
	PLURAL	PLURAL
I	(amén) <i>kerás; phenás</i>	(amén) (<i>te</i>) <i>kerás; phenás</i>
II	(tumén) <i>kerén; phenén</i>	(tumén) (<i>te</i>) <i>kerén; phenén</i>
III	(won) <i>kerén; phenén</i>	(won) (<i>te</i>) <i>kerén; phenén</i>

Table₂

PERS.	PRESENT INDICATIVE	PRESENT SUBJUNCTIVE
	SINGULAR	SINGULAR
I	(me) <i>kerá(w)a</i>	(me) (<i>te</i>) <i>keráw</i>
II	(tu) <i>kérca</i>	(tu) (<i>te</i>) <i>kerés</i>
III	(o dá, oj deá) <i>kérta</i>	(o dá, oj deá) (<i>te</i>) <i>kerél</i>
	PLURAL	PLURAL
I	(amé) <i>kerása</i>	(amé) (<i>te</i>) <i>kerás</i>
II	(tumé) <i>kér(é)na</i>	(tumé) (<i>te</i>) <i>kerén</i>
III	(oná, odaná) <i>kér(é)na</i>	(oná, odaná) (<i>te</i>) <i>kerén</i>

1 decembrie 1918 University, Alba-Iulia

INTERNET ADDRESSES:

1 [cicnet.ro], 2 [cioace.netfirms.com], 3 [clopotel.ro], 4 [computergames.ro], 5 [counter-strike.ro], 6 [culinar.ro], 7 [daciaclub.ro], 8 [desprecopii.com], 9 [div.ro], 10 [fanclub.ro], 11 [fcsteaua.ro], 12 [forum.kappa.ro], 13 [forum.run.ro], 14 [forum.softpedia.com], 15 [f50.parsimony.net], 16 [gamesmania.ro], 17 [jackosnow.3x.ro], 18 [jucaushii.ro], 19 [linux360.ro], 20 [lists.ngo.ro], 21 [lug.ro], 22 [mail-archive.com], 23 [moldova.net], 24 [muzicabuna.ro], 25 [muzica.info], 26 [nebunii.ro], 27 [netsport.ro], 28 [onlinesport.ro], 29 [revistapresei.ro], 30 [rhc.ro], 31 [roportal.ro], 32 [sexpert.ro], 33 [singur.ro], 34 [st4rg4t3.com], 35 [timbru.com], 36 [virtualarad.net].

References

- Avram, Mioara (1997): *Gramatica pentru toți*, Bucuresti: Humanitas
- Burtea, Vasile, Viorel Gheorghe *et alii* (1993): *Țigani în ignorare și îngrijorare*. Coordonatori: Elena Zamfir, Cătălin Zamfir. Ed. Alternative
- Caragiu-Marioșeanu, Matilda (1969): Verbul în *Istoria limbii române*, vol. II. Coord: Al. Rosetti, B. Cazacu, I. Coteanu. Bucuresti: EARSR, 254-279.
- Cherata, Lucian (1994): *Istoria țiganilor. Origine, specific, limbă*. Bucuresti: Ed. Z
- Cherata, Lucian (2001): *Gramatica limbii rromani. Alfabet. Transcriere fonetică. Morfologie*. Editura Sitech. Craiova
- DSL - Bidu-Vrânceanu, Angela, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan (1997): *Dicționar general de științe. Științe ale limbii*, Bucuresti: EȘ.
- ELR – Avram, Mioara, Jana Balacciu-Matei *et alii* (2001): *Enciclopedia limbii române*. Coord: Marius Sala. Bucuresti: Editura. Univers Enciclopedic
- Rosetti, Al.(1965): Situația limbii române între limbile balcanice în SCL, XVI. nr. 3, 313-326.
- Sarău, Gheorghe (1992): Morfologia dialectului vlah de varietate românească al limbii romani. Schiță în *Mic dicționar rom-român*. București: Editura Kriterion
- Sarău, Gheorghe (2002): *Limba rromani (Morfologie și sintaxă)*. Bucuresti: Credis
- Zafiu, Rodic (2004): Știe să vorbește...în *România literară XXXVII*. nr. 31, 12.